

~~Z. 701.~~
Mutatványszám. Z 1666

GOMBOSTŰ.

SZÉPIRODALMI,

TÁRSASÉLETI ÉS DIVATKÖZLÖNY.

Felelős szerkesztő:

RÓZSAÁGI ANTAL.

SZOKOLY VIKTOR és THALY KÁLMÁN

szerkesztőtársak.

ELSŐ ÉVFOLYAM.

PESTEN, 1861. NOVEMBER 15.

KIADJÁK: ENGEL és MANDELLO.

DEBRECENI EGYETEM
KÖNYVTÁRA

G O M B O S T Ű.

Mutatványszám.

Pest, november 15. 1861.

SZERKESZTŐI IRODA:

Ujvilág-utca 9. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 12 ft., félévre 6 ft.,
évnegyedre 3 ft.

A lap megjelenik kétszer hetenkint, u. m.
szerdán és szombaton.

KIADÓI HIVATAL:

Egyetem-utca 2. szám.

KÖLTŐI

FÜZÉR.

Eljött az ősz . . .

Eljött az ősz,
Lehullnak a fák leveli;
Elszáll a lepke, elröpül,
Szárnyáról a port leveri,
Hamar elszáll a szerelem,
Nem tart örökké semmi sem; —
Ó! minek, minek élni?

Hull a virág,
Egyik szírom másik után
S ez hervadtan hogy lehajol . . .
Még tegnap nem volt halavány.
Hamar eltűn az ifjuság,
Nem nyílik kétszer egy virág; —
Ó! minek, minek élni?

Szállong a fény,
A bolygó fény a réteken
S elénkbe írva bűvutat —
Ott a mocsárban lemegyen
S elalszik mint dicsőség ott:
Mit egyik gyút, a másik olt; —
Ó! minek, minek élni?

Sóhajt a lég,
Szellőn lebeg az őszi szál
S bevonva fát és bokrokat
Fejünk felett magasra száll;
Elfoszlanak ábrándaink
S a távolból már mi sem int; —
Ó! minek, minek élni?

Már jön az éj.
Bús köddé lett a verőfény,
Mely még oly szépen játszott
Házunknak csendes ereszén.
Ó! hogy nem maradnak velünk
Mindig, kiket ugy szeretünk; —
Ó! minek, minek élni?

Stóra.

Irányszámok

GONDOLATTÖREDEK AZ „EGYESÜLÉSRŐL.”

Leszorítottván a gyakorlati térről, ismét az elmélethez kell folyamodnunk, nehogy újabb kísérletek alkalmával az bizonyuljon be, hogy nálunk a gyakorlati élet azért vall annyi kudarcot, mivel hiányzik belőle a szilárd alap, az elméleti igazság és a rendszeres állandóság.

Most, midőn a sorsnak szeszélye abban gyönyörködik, hogy politikai tétlenségre kényszerítve, látszólag részt nem vehetünk az európai nemzetcsaládok küzdelmeiben; most, midőn rövidlátó elneink az ildom nyugodtságában tespedést és csüggedt lelkiállapotot vélnek látni; most, midőn megbiúsult remények oly kártékonyan hatnak a kislelkűekre; most itt az idő, hogy ismét azon erő alá húzzuk magunkat, melynek védőfala biztosságot nyújt a megtámadók ellen, de egyszersmind új tevékenységre serkent bennünk, a mennyiben meggyőző, hogy az emberek csak az anyagot, a gyarlóság művét rombolhatják szét, de az isteni ellenhiában törekszik az elbizakodottság merészsége.

Ezen védőfal a korszellem és a nemzeti erkölcs szilárd bástyája, hová nem juthat emberi kéz, hová nem férhetnek az önzés dühös golyói, hogy egyeseknek rendeljék alá, a miben milliók gyönyörködnek.

Igen! kedves testvéreim, ismét itt az idő, hogy a szellemi tevékenység bár csöndes, de biztos hajlékába vonuljunk, hogy nemzeti geniusunk ezen zajtalan szentélyben fejezze be azt, mit a zöld asztalnál vajmi ritkán lehet befejezni és a minek véghezvitelében még a szuronyok sem akadályozhatnak.

Értem az egyesülést!

En óvakodtam volna ezen, az utolsó időkben annyiszor ismételt fontos kérdésnek gyarló szószólójaként fellépni, ha éppen nekem nem jutott volna azon kellemetlen szerep, hogy azon körben mozogjak leginkább, hol az egyesülési elv legkevésbé érvényes, noha a külszinek az ellenkezőt látszanak bizonyítani.

De fájdalom! a látszat, miként mindenütt, úgy itt is csal.

Talán nem vádolnak önhittséggel, ha azt merem állítani, hogy az isten, midőn a nemzetek között osztogatá kegyelmét, a magyar nemzetet nemcsak több bátor vitézséggel, lelki és testi erővel,

de egyszersmind több értelmiséggel is megáldá mint szomszédjait. Mennyi hálával tartozunk mi ezért a mindenhatónak!

Csak az értelmiség azon tényező, melynek működését meg nem akadályozhatja a pártérdek; mert az értelmiség területe egy egész világot foglal magában, és így ott is számíthatunk szövetségesekre, a hová a pártérdekek korlátozottsága nem juthat.

Hogy azonban ezen szellemi szövetségesek még nem foghatnak velünk kezét, az onnan van, mert még nem érvényesítettük ama istentől ránk ruházott hivatást, hogy a köztünk rejlő értelmiséget az egyesülés folytán általánosítsuk; pedig népek és nemzetek csak akkor lesznek boldogok, csak akkor bontakozhatnak ki az anyagiság és korlátozottság békóiból, ha az értelmiség nálunk nem csupán mint egyéni érdem, hanem mint nemzeti tulajdonság fog tekintetni és éppen e célból szükséges a végleges egyesülés.

E tekintetben mulhatlanul szükségesnek vélem két hatalmas párt összeegyeztetését, minthogy e két párt kezében rejlik azon lehetőség, istentől kegyadományként kapott értelmiségünket általánosítani és nemzetcsaládi jólétünk tökélyesítésére irányozni.

Nem politikai pártokat értek én, mert hisz ezek mulhatlanul szükségesek oly államban, hol a patensek nem bírnak oly bűrővel, hogy az egyéni meggyőződést az ugynevezett egyenjogositó prés alá helyezték. Én társadalmi pártokról beszélek, mert hisz én mint gyöngé nő nem akarom, nem akarhatom mellőzni a társadalmat a politika miatt.

Az általam felhozott pártok nem mások, mint az „ész” és „születés” aristocráciái, melyek a helyett, hogy karöltve haladnának szent feladatuk megoldásában, hátat fordítanak egymásnak, hogy a politikai tömkeleg elágazott utait a társadalmiakkal hozzák összeköttetésbe, és ezáltal a társadalmi életet is a politika önző és rideg szellemének teszik tanyájául.

Sajnos, hogy úgy van, de bármiként is lepleznők a dolgot, mégis úgy van.

Pedig e két párt hatalmas, és azért minél jobban eltérnek egymástól, annál nehezebb az általános egyesülés, mert a nagy hézagot a társadalomnak többi része kellelőleg be nem töltheti, minthogy mindegyik félnek vannak követői és így az egész társadalom szilárdulása e két párttól függ.

(Vége következik.)

Gr. Batthyányi Julia.

ZUÁV S MATRÓZKA, VAGY MAGYAR RUHA ? (Eszmecszerél a magyar hölgyekhez.)

A közelebbi időben a divatlapok több cikket hoztak a divat és a magyar öltönyre vonatkozólag. Valami sejtalem, vagy félelem mutatkozik ezekben, mintha ez utóbbi az ingatagságnak veszélyes következményü befolyása alatt állana.

Azonban, hogy ez nem csupán sejtalem, s a félelem nem egészen alaptalan, azt igen sok hölgy öltözéki tára eléggé bizonyítja. — Ez tehát elég ok arra, hogy a gyöngédebb és kegyeletesebb kedélyeket kissé izgalomba hozza.

Azon kérdést mindenestre fel kell tennünk : hogy a magyar öltöny viselete valóban csak a divat szüleményének tekinthető-e ? mire a feleletet kétségen kívül az erre vonatkozó eredmény nyilatkozataiban el kell fogadnunk ! — És ebből azt vehetjük ki, miként itt két párt áll szemközt egymással, melyek egyike arról akar meggyőzni minket, hogy igen ! míg a másika erőlesen és hatályosan tiltakozik az ellen !

Jelenben legalább így mutatja azt fel a végleges eredmény, s a helyett, hogy ennek körülírásába bocsátkoznánk, mely nekünk némi világot derítene föl az ingatagságnak ezen szülő okára ; rövid szemlét vetünk azon időre, midőn a nemzeti öltöny régi elhagyatottságából feltámadni kezd.

Tehát azon időben a legtermészetesebb okok miatt, mint a futó divatnak bármelyik ága, nem vált az azonnal átalánossá. — Csak gyéren, itt-ott kezd az mutatkozni, de hogy ebben épen a nemzetiség magasztos elve mellett küzdők lettek volna legelől, azt semmiesetre sem merném állítani ; — természetesen csak a hölgyekről beszélek, azokat értem, mert hogy a férfiak kitartási erélyében kevesebb okunk van kételkedni, azt még azon időben egyik. e tárgyról irt cikkemben kiderítém,

Az menthetné, de még sem menti ki a hölgyeket, miként a férfiak a divat részéről kevesebb csábításnak vannak kitéve, miután ők, sem csipkét, sem szalagot, sem virágokat nem viselnek, és azon kívül a zsinóros buda és a sarkantyú hangzatos pengése sokkal előnyösebb alakká varázsolja őket, mint a lebegő frakszárnyak, és a férfiatlan járását előidéző cipellők.

A hölgyek nincsenek arra szorítkozva, hogy változatosságot kedvelő természetük ily szűk korlátok közé legyen utasítva ; előttük a divat országa mérhetlen vonalban terül el, megnépesítve és felékesítve a leggyönyörűbb és csábosabb alakú cikkekkel. — Az egyhangú, megunt, zsinóros nemzeti öltönyök mellett, a legingerlőbb kíváncsiságot ger-

jesztőleg kandikálnak ki a boltkirakatokban a zuávák, matrózkák, és még nem tudom minő reikszráthkák, s ezek azon tiltott gyümölcsök, miknek élvezése után oly jól esik a kezét kinyújtani ; s talán nem is volna az hölgy, ki annak ellenállani megkísérленé.

Ezen, a divat és változatosság istenségének uralma alatt levő hölgyek voltak, kik a nemzeti öltöny felelevenítésében az eszmét is felkaroló legszilárdabb elvű hölgyekkel egyaránt hatoltak előre.

— Az ujság bája elég ingerrel birt rájuk nézve, a kiváltság eszméje által el voltak ragadtatva — míg a valódi nemzetiség iránti bálványozásig lelkesülő hölgyek között nem egy önmaga iránti bizalmatlansággal sóhajta fel, hogy valjon ama hölgyek, kik választékos fejkötőikkel és díszes mentéikkel mellette naponként elhaladnak, annak viselésére nála több jogosultsággal birnak-e ? — és mennyivel az anyagi vagyon birtokában felette állnak, szívében is annival több kegyeletet éreznek-e az iránt ?

De saját szíve azt sugálja neki, miként az nincsen úgy, s miután ruhatári készletében az átalakítás oly rögtön nem történhete meg, magát megnyugtatólag gondola egy válságos időre, midőn a látszat és valódiság majdan kinövendi magát !

Ime az idő már is itt van ! Sajnos, hogy ily hamar jött az el, megmutatandó : hogy valjon minden nemzeti öltöny alatt magyar szív dobogott-e ? mert ha nem vala úgy, hiányzék a valódiság . . . s ha leteszik azok, kik a látszat után egyelőre annyira kapkodának, semmit nem veszünk általok . . . sőt inkább ez alkalmat szolgáltatna arra, hogy az érzelmek testvériségét egymásban felismerhessük.

Hogy pedig ilyenek még lesznek sokáig, — mert ki merné állítani, hogy mindig ? ! — azt azon körülmény eléggé mutatja, miként többen vannak olyanok, kik ennek jövőjén aggódnak . . s kik annál inkább nem fognak akarni a következetlenség bűnébe esni ; már pedig ezen egyesek nem maradhatnak magukra ; mert a példának jóban, roszban mindig megvan saját vonzereje.

Rám, megvallo, mindig rosz hatással volt, midőn kezdetben a divatképek annyira számosak, és erőfeszítőleg voltak kiállítva ; már azon nemzetiségi fogalom, mely az öltönnyel kapcsolatban áll, nem tűrheti meg azon rendkívüli változatosságot, melynek ki van téve. — Ezen rohamos eljárásnak végtére is kimerültséget kelle okoznia ; már pedig, miután ahhoz vagyunk szoktatva, hogy annyiféle alakzatú divatképeink legyenek, az elévülésnek is szükségké ki leendnek téve, s a mult időnyi minták szerint ki fogná akarni öltönyét készíttetni ?

De nemcsak hogy az alkalmi idényenként kaptuk e divat-képeket, hanem minden öltöny-darabra többféle alakzatukat kaptunk egyszerre, mi mérsékeltén felhasználva, néhány évre is elegendő lett volna, — s ha már a különbség csakugyan szükséges, azt nem csupán az alakzatban, hanem a színekben is kereshettük volna.

Ez okozta aztán azt, miként az némelyek előtt nem nemzeti viseletnek, hanem csak divatnak látszék, s nem is hallók azt máskint mint „magyar divatnak“ neveztetni; már pedig azt jól tudjuk, hogy a divat szó hangoztatása az állandóságot soha sem jelzi, s a gyengébbekre való hatás tekintetéből soha sem is kellett volna arra a divat kifejezést használni. — Kit azon egyszerű szó, hogy „nemzeti öltöny“ nem bír elragadni, az nem is érdemli meg, miként viselje azt!

Igaz, hogy ennek kivételére még egy nehézség áll előttünk; mert bármily különböző két elem legyen is az, a divat és irodalom ugyanazon pályakörben fordulnak meg, miután a divatképek mindig a folyóiratok mellett jelennek meg, s bár amazok szoktak lenni rendszeren a mellékletek, mégis számtalanok vannak, kik csak a divatképekért fizetnek elő, és ekkor a szellemi munkálatokat ők csak ráadáskép tekintik, — s mihelyt ebbeli várakozásukban ki nem elégtettnek látják magukat, a nemzeti irodalom emelkedése nem lelkesíti őket annyira, hogy a miatt idegen, de gazdagabb forráshoz ne forduljanak.

Igy csak meg kell tehát nyugodnunk a dolgok saját menetében, ha csak nem akarjuk feláldozva látni egyiknek a másikat. Ám lássák a divatteremtők, hogy mire mehetnek vele, — ha az ujtás eszméjéből kifogynak; majd csak mielőbb megfordítják azon mondabeli hordót, melyben a divat változandóságai egymáson hevernek, s a legregiebbek ismét legelőbbre kerülnek elő.

S ha még ezen téveljárás mellett sem lehet a hölgyek nagy részét megmenteni az ingadozástól, az minket erősebbeket — ha csakugyan azok vagyunk, mert mihelyt másokkal sokat törődünk, azt hitethetjük el, mintha saját állhatatlanságunk fedezésére kívánnánk abban egy buvó ajtócskára bukkanni, — ne hozzon zavarba, mert a többiek felett a kiváltságot mi nyerendjük meg; — mutassuk meg, hogy a nemzeti öltönyt elvből és nem divatból vettük magunkra!

Vereczy Julia.

HIRCSARNOK.

§ Két érdekes fegyverrel szaporodott e napokban nemzeti múzeumunk, melyeket Thuránszky Marcell úr volt szíves magával hozni Oroszországból. Az egyik Schamyl hadsegédének, a szabadsághősnek cserkesz löfegyvere, elefántcsont agygyal s igen diszes arany- és ezüst-zománcozással; a másik azon orosz kancsukák egyik példánya, melyekkel okt. 15-én Varsóban a templomokban korbácsolták a népet, s mely elrongyolódva ott maradt. Ugyancsak Thuránszky úr egy, a Kiew vidékén levő ősmagyar sirhalmokból kiásott koponyát ígért küldeni a magyar tudós társasághoz, némely kiewi magyar emlék leírásával.

§ A Bécsben ülő ruthén reixráthokra nézve jellemző adatul jegyezhetjük meg, hogy közelebbi szünetelésükkor nem mertek hazamenni, mert földiek megveréssel fenyegeték őket, a miért ígéretüket nem vitték ki Bécsben, t. i. hogy az urak erdei és legelői köztük fel fognak osztatni.

§ A krinolin zsarnok uralma még nincs mindenütt elismerve! Lengyelországban krinolint csak kétes jellemű hölgyeken láthatni.

§ A nem magyar tartományokban erősen terjesztik azon hírt, hogy Magyarországon nyílt lázadás van, s itt az utcákon gyilkolják, rabolják az idegeneket. Egy külföldi ismerősünket is ily hírekkel ijesztgették Krakkóban, ki ezek miatt csakugyan nem merte családját magával Pestre hozni.

§ Az idők mostohaására mutat az mindig, midőn egy-egy tehetséges művész pályájáról azért kénytelen lelépni, hogy megélhessen. Nálunk ily mostoha idők jáknak a művészetre, míg a mesteriség szépecskén csak megél. — Alig állította fel Pesky Frigyes tehetséges fiatal festész fotográfiai műhelyét, most meg példáját Vizkelety, Sterio és Borsos követik. Ha így haladunk, rövid időn azon furcsa hírt is közölhetjük, hogy ez meg ez az irónk — iródiák lett.

— Lyon mellett egy sajátságos bűnnek jöttek nyomába. Ugyanis egy szolgálófojtogatót fedeztek fel, a ki eddigelé már tizenhét nőcselédétől fosztotta meg a világot. A gyilkos már vizsgálat alatt áll és csak arra vagyunk kíváncsiak, valjon kiderül-e a vizsgálatból, hogy az illető nőcselédek minő magukviseletűek voltak? a mennyiben meg vagyunk győződve, hogy a jó cseléd még Franciaországban is a ritkaságok közé tartozik.

— A szobák izléses bebutoroztatása nem kevésbé tartozván szemlének alá, mint a ruházat, vagy más aesthetikai érzéket tanúsító tárgyak, figyelmeztetjük a t. közönséget, hogy Kramer Sámuel bútorkraktára (feldunator 3. sz.) nemcsak finom izlésre és kényelemre, de egyszersmind arra nézve is, minden igénynek megfelel. A fővárosi bútorkészítési krónikában ezen körülmény mindenestre külön lapot érdemel. Miért? majd máskor megmondjuk.

— Az ismeretlen okok miatt katonailag elfogatott Hindy Árpád jogász Komáromból Bécsbe vitézt. Mi végett? bájos meghatározni.

— Reszler színigazgató Nagyváradon színházat épített.

— Dopplerék műutazásra indultak, bájos fuvolahangjaikkal Felsőmagyarországot elbájolandók. Annyi szerencsétlen furolys mellett képzelhetni, mily hatást tesz a művész testvérpár.

— Reményi Ede, a ki most visszavonultan csupán tanulmányainak él, e télen quartettestélyeket adand, a mire a fővárosi közönség már előre örül.

Elbeszélések tára.

Recca la matta.

— Beszély szerelem nélkül. —

Vaduai Házolytól.

A nápolyi királyságnak van egy szöglete, hol ég, föld és a tenger vize mindig oly nyájasan mosolyognak egymásra, mintha örökösen szerelmi pillantásokat váltanának.

Az utazók, kik itt megfordulnak, megállva egy-egy hegy lejtőjén, honnan gyönyörű kilátás nyílik a virágzó völgyekre és más oldalon a nagy víz kék tükörére, s hallgatva a harangszót, melyet az olasz nép az ő költői nyelvén „a szent ércek csengésének” nevez, bizonyára ép oly elragadtatással fognak felkiáltani, mint egyik barátom, ki e helyen így szólt:

— Minő paradicsom ez! Az embernek itt kétségkívül jobbnak kell lenni, mint más, mostohább helyeken.

— Csalatkozik ön, uram! — szólalt meg egy hang.

A megszólított, nem is sejtve ember közellétét, meglepve fordult vissza, s érdekes barna arcú

fiatal embert látott, a mint egy szikladarabról föl-emelkedék, bő zubbonyban, szalmakalappal, s kezében rajzón és kitárt vázlat-könyvvvel.

— Bocsánat uram, — mondá udvariasan a fiatal ember; — esetlegesen én nem vagyok bandita, s ily találkozás még mindig szerencsének nevezhető a kalábriai hegyek között. Igen uram, itt minden szerencse, a mi nem szerencsétlenség az idegen utazóra nézve.

— Ön egészen megijeszt!

— Csak figyelmeztetni akarom, s ez egy idegen iránt csupán — kötelesség. Ön az imént önkénytelenül kiáltott föl: minő paradicsom ez! Valóban itt a hegyek, völgyek, fák, virágok, az ég és a tenger mind oly fenségesek; hanem az emberek annál nyomorúbbak. A pokol nem szülhetne romlotabb helyeket. E négy-öt faluban, melyeknek kőházai feketék, mint lakóik lelkiismerete, utcái szemetesek, mint az élet, mely köztük foly, néhány fillért többre becsülnek, mint egy ember-életet. Ez a mi szép és szerencsétlen hazánk fekélyes része, melyet tenger vagy tűzhányó hegy nyeljen el, senki sem fogja sajnálni.

A fiatal ember, ki ily fekete szemüvegen nézte e gyönyörű helyet, oly őszinte hangon beszélt, hogy lehetlen volt neki nem hinni.

Utasunk csakhamar megbarátkozott vele, s megtudá, hogy jó szerencséje egy fiatal florenzi festésszel hozta össze, kit főrangú pártfogója küldött ide, hogy e hegyek közt képcsarnoka számára néhány tájképet fessen.

Beszélgetve haladtak az ezerágú fügefák és illatos olajberkek között.

— Nézze ön, — mondá, csakhamar megállva — ez a kis falu itt e szép völgyhajlason, majdnem félénken elbúva a sokszor haragos tenger tekintete elől — Voretto. A mily szép rá nézni, ép oly rossz benne lakni. Ha ön vasárnap érkezik bele, midőn a templomajtó ki van tárva, a viaszgyertyák meggyújtva, s a tömjén illata kipárolog az utcára, a szent képek és oltárok előtt vakbuzgóan térdelő és imádkozó csoportokat fog látni. Minő ájtatos nép! gondolná magában. Ne higgye! Ezek romlott szívők mélyében — arra kéri istent, hogy adjon nekik minél dúsabb prédát, habár vér és emberélet árán... hisz ez előttük a legkisebb ár. Ha ön a templomban, vagy az utcákon széttekint, csakhamar észre fogja venni, hogy csupa nőket lát, s csak itt-ott egy elaggott embert vagy kis fiúgyermeket. Bemegy egy házba, s megkérdi: hol a gazda? az öreg asszony bizonyosan haragosan fogja mondani-

— Mi köze hozzá? Oda benn van.

Megkérdi a leányokat: hogy nincs-e fiú testvérök?

Azt felelik: Paulonak és Baptizának nevezik őket, hanem nincsenek itthon, oda benn vannak.

Ha lát egy gyászruhás asszonyt, ki sir, s megkérdi mi baja? azt válaszolja:

— Férjemet siratom.

— Tán meghalt?

— Nem.

— Hát mi történt vele?

— Oda benn van.

A férfiak majd mind oda benn vannak. S tudja-e ön, hogy mit tesz e szokásos kifejezés?

Azt teszi: ott ülnek a nápolyi tömlőcök fe- nekén.

Igen, e faluknak adott a természet minden áldást és szépséget, s ők adnak érte banditákat, utonállókat, csempészeket, s a tömlőcökbe lakókat.

Utasunk egészen megborzadt e sötét rajz szí- nein, s körültekintve nem látta többé oly mosolygó- nak sem az eget, sem a földet, sem a tenger tükrét.

Alkonyodni kezdett, midőn a hegyről leértek a nagyszerű viz partjára, hol a habok lassan csap- dosták egymást, minden harag nélkül, csupa játék- ból, tán hogy meg ne unják magukat.

Hajó nem volt közel, s csak néhány halász- sajka libegett a part fövénye mellett karóra kötve, s egy pár tengeri madár szállt lassú szárnyütéssel, a víz fölületén martalékot lesve.

Az egész part néptelen vala.

De néhány lépést haladva, egy nehézkesen mozgó lényt vettek észre a víztől néhány ölnyire.

Ugy tetszett, mintha dalolt volna, de nagyon rekedt, tompa, búbanatos hangon.

— Ez „Recca la matta“ lesz, — jegyzé meg a festész. — Csak csöndesen, el ne riaszszuk!

— Kicsoda ez?

— Egy szerencsétlen nő, ki bűnében megté- bolyodott, s ezért a falu népe „Recca la matta“-nak nevezi. Azt teszi, mint ön tudni fogja, „a bolond Recca.“

— S mit csinál itt?

— Sír és. Mindig azt teszi. Abban a hitben van, hogy egy halottat fog találni, kit lélekzetével új életre ébreszt, s akkor ő megint nyugodt és bol- dog leend.

— Szegény asszony!

— Ön szánja, hanem a ki ismeri történetét, azt fogja rá mondani: ez a legjobb sors, mi őt az életben érheti.

— Hogyan?

— Két sötét szellem civakodott az ő nyomo- rú életén. A halál és az örültség. Ez szabadtá meg attól.

— Ön tudja történetét.

— Tudom.

— S elfogja mondani?

— Szívesen, ha ön nem fél a rémmeséktől. De attól tartok, hogy meghallva, egész éjen át pokol- lal és ördögökkel fog álmodni. Különben az is meg- lehet, hogy „a bolond Recca“ történetét olvasta is már valahol. Ujságírók, midőn a friss történeteknek szűkiben vannak, gyakran előveszik ezt a régit, s vad népek közt új szintért választva, előadják, mint- ha most történt volna. Ha még nem olvasta volna, üljünk le e szép pázsitra, röviden elmondhatom.

Leültek, és a fiatal képiró a következő tör- ténetet beszélte el:

(Folyt. köv.)

REGE A PITYPANGRÓL:

„Csitt!“ inté az okos ibolya a beszédes kis gyöngyvirágot, mely nevetve és gúnyolódva rázta meg fürtös fejecskéjét. „Hogyan lehet csúfolni a szegény pitypangot; hisz nem tehet arról, hogy oly meztelen és egyszerű s hogy a felszél elviszi köny- nyű, lebegő ruháját a messziségbe? Egyébiránt nem a ruha teszi a virágot, de a jó szív és a művelt elme.“

De a kis gyöngyvirág csak egyre nevette az ibolyát, hogy pártját fogja a szegény pitypangnak és csengetett, és csörömpölt és kacagott fehér harangjaival, mintha valami roppant kedves dolog érte volna. A kék lepke is, mely a tubarózsa kely- hében ringatódzott, igazat adott a gyöngyikének és egyre ingerelte a kinzott, jó pitypang ellen, ki egész szégyenülve közelebb húzódott hozzá, úgy hogy bűvös illata érinthetné a másik virág arcát és nyá- jas szóval igyekezett felvidítani a megsértettet.

Ekkor a terebélyes hárs gazdag, sötét lom- bozatja mögött megszólalt egy rekedt, mormogó hang. A virágok kíváncsian pillantottak föl és meg- ismerték az öreg fecskét, mely mindennap ott szo- kott ülni és oly szép meséket tudott elbeszélni azok- nak, kik egész nap jók és szófogadók voltak.

A fecske már öregecske volt, sok, igen sok idegen országot látott, mindenfelé utazgatott, és a téli rosz időket már évek óta az olaszországi für- dőkben szokta eltölteni. De tapasztaltsága és ma- gas aristocratismusának dacára, mindenki iránt

nyájas és leereszkedő volt, ki őt az illő titulussal t. i. méltóságos exfőkarmester urral szólította. Fején már az évek hagyták nyomaikat, és sovány, hoszú nyaka, egyre bölintgatott mint ama chinai mandarínoké, a kikről roppant tudosságában olyan fureszkat tudott elbeszélni. Úgy látszott, mintha ő maga volna az illustratio hozzá.

Az egykori méltóságos farkból (a fecskékénel a fark nagy szerepet játszik, úgy mint Törökországban) még csak néhány árva szál lógott le s főkarmesteri jó tenor hangjának csupán kis, rekedt maradványa volt hallható. De a fecske mindezen tulajdonai mellett, igen kedves és presentábel személy volt a rózsza és a tulipán rendes estélyein.

Különösen szép meséket tudott elmondani úgy az öreg mint a fiatal gyermekek számára és a virágok most is újongva fogadták a méltóságos exfőkarmester bácsit.

Halljuk, halljuk, kiáltának mindannyian s még a szellő is megállt egy kissé, hogy hallhassa legalább kezdetét a szép elbeszélésnek. És a fecske ekkép szólott:

Stephanie.

(Vége következik.)

IRODALMI KISTÜKÖR.

MALVINA KÖLTEMÉNYEI.

1861.

Ha én leány volnék, aztán Rózsika lenne a nevem, aztán szép is lennék, aztán Palim is szeretne: így szólnék én magamhoz:

„Rózsika lelkem! tudod mit? — Semmit! De mégis!? — Hát nézd: neked olyan szép kezecskéd van mind a lilium; picit kis körmeid meg olyanok mint a jerichói rózsák, — ne nyulj vele olyan sokszor a tintához, — be találod feketíteni szegényeket, aztán elfeledkezel magadról, arcodat dörzsölsz, azt a gyönyörű madonna-arcot; gondolkodásodban homlokodra, vagy orrodra is bököd újadat; karodon is repked az a sok tulle, csipke — beleér a tintába: mi lesz belőled az istenért? hova rejted magadat, ha Palikád meglátogat s ily tréfás costum-ben lel? Nem félsz, nem rettegsz? ha megutál!? ha otthagylak!? ha elmondja másnak is, hogy te milyen tinta-pipőke vagy!? Azt mondod, hogy bezárkózol szobádba, s addig nem eresztessz magadhoz senkit, míg meg nem mosdod, más ruhát nem öltösz? Oh kedvesem, ismét csak magadnak

ártasz így is, Tudod-e, hogy a sok szappanozás által a bőr megráncosodik, s vonzó zománca az arcnak tova-illan? . . . Hiszed-e, hogy akkor is szeretend majd Palikád?

Aztán lásd, nem elég ám az, hogy csak írj akármit, akárhogyan! te azért költőnek lélsz!? Neked iskolába kellett volna járnod, a hol az ember sokféleségének ismeretére juthatál; neked tapasztalást kellett volna szerezned, a költők műveit olvasgatnod — de nem hogy eszméiket elsajátítsd, hanem hogy alakítást tanulj, rendszeresen gondolkodszál, irányodban szabatosb légy. Neked az életet kellett volna tanulmányoznod: megfordulnod a publikum minden rétegeiben, ellesned a nép erkölcsét, szokásait, egyedül merengned a csillagos éjben, hallgatnod a pásztorok meséit. . . De kieresztett volna-e ilyen helyekre atyusod? szabad volna-e éjjel a muzeum-kertben, vagy a dunaparton merengened? Ha hagyott volna: Palikád is elhagyott volna.

Aztán, gondold csak meg édes Rózsikám, hogy az irodalom nem olyan mint a ti kertetek hogy csak egy pár barátod mehet be veled! Az irodalom olyan mint a műkiállítás: egész világ jár bele, bírálhatja s következtetést von a nemzet fejlődésére, szellemi emelkedettségére. Ha te is itt lennél — félálomban csinált műveiddel bizony szégyenére válnál azoknak a jó uraknak, kik csupa udvariasságból, mint nő iránti kimélethöz — mire ti aztán igen sokat szoktatok építeni — oda, közszemlére illesztettek. Ez pedig nagy hálátlanság volna ám tőled, szentem kis Rózsikám!

Saját gyönyörködtetésedre egyébiránt munkálkodhatol; írhat szöveget, novellát, szindarabot. Tudom magamról, milyen józűeket kacagok egy leírt víg gondolatodnak, s hogyan elszomorodom, ha valakit boldogtalannak képelek. És e szomorúság is oly jól esik: ha kisírtam magamat — olyan pompásan alszom, olyan szépeket álmodom! Arra ne kíváncsozzál, hogy hírneves légy; jusson eszedbe Eötvösünk aranymondata: „a mely percben a világ tudomására jutsz — a percben meg vagy halva!”

Maradj csak szépen himző-asztalodnál; a ti sorsotok, feladatotok amúgy is szép; boldogítsd férjedet, Palikádat, légy jó családanya, s gyermekeidet — ha lesznek s egy kissé roszkodnak — paskold meg egy picikét a főző kanállal. . .!*)

*) Szerkesztői elvünk lévén t. munkatársaink írói egyéniségét nem korlátozni, a fentebbi cikket adjuk, a nélkül, hogy a kimondott nézetet egészben osztanók. Mi is úgy vagyunk meggyőződve, hogy az író-nőséghez nem elég valamely átélte viszony, vagy valamely érzett hatás leírásához való képesség, hanem szükséges mindenek előtt teremtettség és kellő képzet-

... Ha én leány volnék aztán Rózsika lenne a nevem, aztán szép is lennék, aztán Palim is szeretne: így szólnék én magamhoz.

Miután azonban mindezek egyike sem vagyok, — azt mondom, hogy Malvina sok kedves gondolat tárháza, — hanem gondolatai nagyon szeretik a kényelmet: sohasem öltöznek fel parádéba, akárhányszor látogatják meg őket, — mindig pongyolában fogadják a visitet. Leültetik egy zsámolra, lábaihoz ülnek s azzal kezdik a beszélgetést; „barátom, jó estét!“ ...

Baltadzi.

— Ujévtől kezdve új vegyes tartalmu képes újság fog megjelenni az „Ország tüköre“ cím alatt. Ezen lap, melyet a jó tollu Balázs Sándor fog szerkeszteni, és a mely egy hónapban kétszer fog megjelenni két nagy iv finom papíron, nemcsak válogatott tartalma, de művészileg készült képei által fogja kiérdemelni a közönség pártolását. A képeket a jeles Marasztóni rajzolandja, a lap egyéb kiállítását pedig Engel és Mandello vállalta magára, míg a lap szellemi tartalmáról a szerkesztő neve kezekedik. Ára egész évre 12 fr.

§ Veszter Imrétől, kinek „Jogász csárdását“ tavaly tetszéssel fogadta a közönség, — következő újabb zeneművek vannak sajtó alatt:

„Országgyűlési emlék.“ Lassú magyar frissel, s „Három magyar népdal,“ zongorakisérettel.

§ Wagner Richard zeneszerzeményeit többen nálunk is ohajtanák hallani, s ha az előleges beszédek nem esznek, egyik operettjében, nem sokára gyönyörködhetünk nemz. színpadunkról.

§ Vámbéry Ármín (Resid-effendi) Konstantinápolyban tartózkodó barátunk jelenleg egy hosszabb tudományos művön dolgozik, mely mintegy három kötetben a törökök társadalmi, egyházi s politikai viszonyait fogja tárgyalni. Ezen s némely nyelvészeti munkája befejezése után nyelvünk s nemzetünk bölcsője kipuhatólása tekintetéből hosszabb időre Ázsia belsejébe, a mongol népfajok közé fog utazni. Igéretét bírjuk, hogy közleményeivel nemcsak Konstantinápolyból, de útja különböző pontjairól is meg fogja lépni lapunkat.

§ Gaál tábornok és Asbóth Lajos forradalmi emlékiratai a cs. k. rendőrség által betiltattak.

§ Szokoly Viktortól „Honvédelem“ című egykötetes beszély-, életkép- és humoreszkgyűjtemény jelent meg Emich Gusztávnál, csinos kiállításban s diszes címképpel. A könyv iránya jelmondatában van: „Tisztelet a közkatonának, nagyobbak nekik, mint a hadvezérek!“ Ára 1 frt 20 kr. Kapható minden könyvkereskedésben.

TÁRSALGÓ TEREM.

Kivül csönd, belül csönd. — Világkiállítás en miniatúr. — Alkotmányos képek a kapu alatt. — A politikának is megvannak regényes völgyei. — A táncmesterek aratása. — Unaloműző, hölgyek számára.

A természetbuvárok szerint a nagy szélescsönd előjele a vihar. Ha ezen állítás való, úgy társaséletünk kebelében nagy vihar van készülöben, mert jelenleg oly nagy csönd uralkodik a társadalom minden rétegében, hogy még azt is meg lehet hallani, a budai színpadon meghalálozott pálya- és nempályadarabok hogyan sóhajtoznak a purgatóriumban korán befejezett, szomorú pályájuk felett.

Szegény ártatlanok! Egyébiránt úgy kell nekik, miért nem születtek kalendáriomnak, így lega-

ság ezen erő kifejtésére; de másrésztől nem osztjuk azon álmeleggyőződést, hogy a nő azért, mert véletlenül irni is szeret és tud, rosszab feleség, anya és nő, mint más. Hisz akkor ellentmondunk annak, hogy az irodalom nemesebb és termékenyebb a szívet. Mi örömezt látjuk a nőket az irodalom terén, főleg ha itt is érvényesítik női fensőségüket és nemcsak képzelettel, de képzettséggel is bírnak.

Szerk.

lább 360 napig örvendhettek volna ifjú életöknek és az év végével talán azon kitüntetésben részesültek volna, hogy valamely házaspár, a mely ugyanezen évben utazott először a Svajcába (köztudomású dolog, hogy újabb időben, a mézesheteket többnyire a „svajci havasok“ ölében töltik, és onnan van az, hogy az új házasságok szerelme ritkán szenved tikkasztó melegségben), örök emlékként tartja meg a boldogító esemény dicsőítésére.

Hiában, ők is úgy jártak mint azon miniszterek, kik akkor szeretnék letenni tárcájukat, midőn vagy egészen üres, vagy pedig oly kérdésjegyzékekkel van tele, a melyekre még harmadik utódjuk sem lesz képes felelni.

A csöndre nézve azonban azzal vigasztalhatjuk magunkat, hogy máshol sem lármáznak igen na-

gyon, mert ha hihetünk a távirdáknak és a compiegni vadászatról visszatért puskadiplomátáknak, úgy maga Eugenie császárné is eltért azon szokásától, hogy akkor beszéljen, mikor felséges férje hallgat, a mennyiben most mindketten hallgatnak.

Mily szép duette!

Meglehet, hogy ő felségeik a világkiállítással foglalkoznak, és ilyenkor nagyon üdvös a hallgatás.

Nálunk ugyan nem követik ezen elvet, mert ha sokan szeretik is a világkiállítást, de nagyon kevesen szeretik a hallgatást.

Hogy azonban össze ne téveszszék a mi kiállításunkat a londoni világkiállítással, szükségesnek vélem tudatni, hogy most nálunk is mutatják a világot, de csak képekben és nagyító üvegeken és így nem esoda, hogy mi még a Dappvölgyet is, melyet Napoleon csakugy tréfából akar kimetszeni Helvécia ártatlan kebléből és ezen műtétét politikai szükséggel indokolja, a miből világosan kiderül, hogy a politikának nemcsak saját emberei és bogarai, de még saját völgyei is megvannak, mondjuk, még a Dappvölgyet is velencei színekben látjuk.

Visszatérve a mi világkiállításunkra, sajátságosnak találjuk, hogy még a képvilágban is a legnagyobb gondot a kabinetekre fordítják, hol, miként az államéletben, a szép hölgyek nem esekély szerepet játszanak.

Egyébiránt hagyjuk a képkabinettet, hisz ez is csak ideiglenes, és mindössze is csak a vásár ideje alatt képviseli az alkotmányosság azon elvét, mely szerint mindenki bepillanthat a kabinet titkaiba, a ki a rendes adó mellett még 30 kr. pótlékot is fizet.

Pedig a vásáros idő alatt az alkotmányosság nem csak a camera-obscurákban, hanem még a kapuk alatt is szemlélhető, természetes, szintén csak képekben, de ez mindegy: mert ha az áll, hogy a bolondnak a papézn is jó, nem látom át, hogy az okos emberek miért ne elégedhetnének meg csinos kőmetszetekkel és jól utánczolt olajfestvényekkel, ha mindjárt meg is látszik rajtuk, hogy másolatok, vagy talán tizedletek?

No de nem untatom nagysádtokat vásári jelentésekkel, hisz most a vásári munkák oly gyako-

riak, hogy minden percben piacon vélhetik magukat.

Pillantsunk be inkább a táncmesterek kabinettjeibe, hol kevesebb a festék(?), kevesebb a másolat és több a lelkesedés.

A táncmestereknek most valóságos aratásuk van, a mennyiben a zenevilágban történt újítások folytán, sokan, a kik a tavali nótákra igen ügyesen jártak, most egészen zavarban vannak, minthogy másként fujják, sőt nem csak fujják, hanem hegedűlik is. Hihető azonban, hogy mire a farsang megérkezik, a tánckedvelők már betanulandották a kellő hajlongásokat és a csoportosulás titkait.

A farsang ugyan még jó messze van és így nagysádtokra nézve ezen közeg kissé unalmas lesz, ha csak nem találnak fel valami unaloműzőt. E tekintetben legjobbnak találnám, ha a s. a. ujhelyi hölgyek példáját követve, „hölgyolvasóegyletek” alakításával foglalkoznának.

Ez által nemcsak egyénileg, de társadalmilag is sokat lendítenének; mert azonkívül, hogy azon hölgy, kinek férje szabad idejét a kaszinóban tölti, magános óráiban nem volna kitéve az érzéktompító unalomnak; másrésről a társasszellem folytonos működése alatt, sokszor oly üdvös eszmék is megtestesülnének, melyek különben már csecsemőkorukban táplálék hiányában éhenhalállal küzdenek.

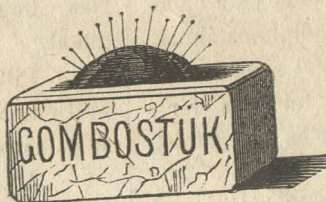
Ezen eszme sehol sem lenne könnyebben valószínű mint a fővárosban, és talán sehol sem volna üdvösebb mint épen itt, hol az emberek kevésbé közlékenyek, mint a kisebb városokban.

Lapunk megindultával mi örömet veszünk magunknak annyi fáradságot, hogy tervet dolgozzunk ki, de ha megelőzne valaki, arra figyelmeztetjük, hogy az alapszabályokban a „Csitjáték”-ról meg ne feledkezzék, valamint arról sem, hogy a tagsági díj meglehetősen kicsi legyen, mert különben megtörténhetik, hogy a férjek és papácskák minket tesznek felelőssé és mint családbéke-zavarók az ágyuk codexének valamelyik paragraphusa alá kerülünk.

De már inkább csak gombostűzzünk!

Rózságyi.

1. Mondd, hogy csupán azé leszesz,
Ki a legszebb dalt írja rád:
S leküzdöm a troubadurok
És poéták szörnyű hadát!

2. Vagy, óh leány, olyat keressz,
Ki leghűbben szeretni bír?
Nem őrzi, mint szűm képedet,
Oly hiven hulláját a sir.

3. Vagy tán a halhatatlanság
Hő vágyától ég a kebel?
Szólj: képzetim tűzszekerén
Viszlek a kék egekbe fel.

4. Hej, haj hová ragadt hevem?
Nem tűzszekér eszméje bánt,
Dal, szerelem se kell neked,
Csak equipage, csak paszománt!

Dobos Lajos.

M Ű V É S Z E T.

NEMZETI SZINHÁZ. Piquantabb csemegevel alig kezdhetnők meg rovatunkat, mint „A nyolcadik pont”, egy felvonásos vigjátékkal, mely Szerdahelyinek vidékről lett megérkezése után f. hó 7-kén került színre nagyszámu közönség előtt.

Valóságos caviar ez a műnyencek számára, mely a szellemi étvágyat ugyancsak helyreállítja. Bármily bizáznak látszassék is azon ötlet, hogy egy dandy, a ki még a színházat is csak unalomból látogatja, elmenéskor köntösét elcseserélve, az elvitt köntös zsebében talált teendők jegyzéke szerint mindent elvégez, a mit az illető tulajdonos magának feljegyzett, mégis nagy szellemi tehetségre mutat ezen ötlet fényes kivitele, a mely Murgernek nagy dicséretére válik. Az említett teendők jegyzékén nyolc pont van feljegyezve, melyet a dandynek esküvel tett fogadás szerint egytől egyig véghez kell vinnie. Az 5-ik pont azt tartalmazza, hogy egy szép özvegy creolné kezét, a kivel a köntös igazi tulajdonosa jó-lábon áll, és a ki egy dühös nagybátyával Braziliából Párisba jött lakni, minden tétova nélkül megkéri, míg a nyolcadik pontban szoros kötelességül teszi magának, hogy minden szerelmes levelét az új imádott előtt megégeti. Ezen két pont kivitele annyival nehezebb az új vállalkozóra, mivel egészen ismeretlen a háznál. Sok találékonyság kívántatik ehhez, hogy a nehéz feladat ily kereken, annyi szikrázó szellemmel legyen megoldva, a nélkül, hogy szerző valami szembeszökő valószínűtlenséghez folyamodott volna. Az egész legfelebb is, kissé bizár eredetiségnek látszik, a mivel Párisban, az inventiók országában nem ritkán találkozhatni. A nyolcadik pont véghezvitelénél egy kis érdekes epizód is előfordul, melyben szerzőnek költői tehetsége is kitünik. Ugyanis, midőn az elé-

getés egy kis hervadt ibolyára került, a dandy könyek között kér amnestiát a hervadt virágszálak számára, a mennyiben ezek első szerencsétlen szerelmének emlékei, melyeket ezelőtt néhány évvel szintén egy szép creolnőtől kapott elismerése jelekül, midőn ragadó lovait, melyek a Szajjának vágattak, életveszély között ragadta meg és a szép creolnót megmenté a haláltól. A szép creolnő később eltűnt, és tegnapig (midőn őt először látta a színházban) nem látott hozzá hasonlót. A dandy ismét könyezett, midőn a szép creolnő egész megilletődéssel értesíti, hogy a megmentett creolnő az ő testvére volt, a ki Braziliában meghalt. Hogy az ily érzékeny jelenetek nem lehetnek rossz következményűek, azt mindenki tudja, a ki valaha gyöngéd részvét mellett érzékenykedett. Körülbelül ez a kicsi eleven darab lényege, mit Tóth József, Priell Cornelia és Szerdahelyi remek játéka oly sikeresen érvényesített.

Ezt követé „A férj az ajtó előtt.” Offenbach ezen kis operettje nem kevésbé mulattatá a nagyszámu közönséget. Kár, hogy Markovics Ilka kisasszony észrevehető rossz hangulatban volt és derült szerepét, mit különben oly sikeresen szokott véghez vinni, ez alkalommal egyhanguvá tett. Legjobban ártott neki, hogy Huber Ida kisasszony szép énekét közönségként hallgatta, a nélkül, hogy csak legkisebb jelét is adta volna, hogy ő is játszik. Szerdahelyi sok derűtséggel játszott.

— F. hó 8-kán „Egy szegény ifju története.” Sokan ezen egyszerű, szép drámát azért szeretik „regényes”-nek nevezni, mivel tudják, hogy a szelemdús Feuillet ezt hasonló regénye után szerkeszté. Eltérve attól, hogy a regénynek is van, sőt kell is drámai hátterének lennie és csupán a formára

nézve kell eltérnie a drámának cselekvő menetétől, a nevezett drámát már csak azért sem mondhatjuk regényesnek, mert az események nem mint történet, hanem mint történő dolgok tökéletesen megragadják a néző figyelmét és a szenvedélyek működése érdekeltté tesz bennünket a hős sorsa iránt, melyet magunk előtt szemlélünk. Itt a szenvedélyek csak azért látszanak kevésbé romboló természetűeknek, mivel a külső befolyásokkal történő összeütközés nincsen Shakespearei kaptafára ütve, de mindamellett elég arra, hogy a néző szánalmat érezzen a küzdő hős iránt, kinek keblében a becsület és szerelem szenvedélye lobog.

Ugy hiszszük, ebből is látszik, hogy a drámai cselekvény kölösszeütközés által emeltyűztetik, és azért a drámai motívum is sokszor közvetített természetű, noha a hős cselekvéséből ered, de ezen cselekvés külbefolyás által fokoztatik.

Itt helyén látjuk kifogást tenni a M. S. referensének azon állítása ellen, hogy: „Drámánál minden mozzanatnak a mű alapgondolatából, még pedig oly közvetlen összefüggéssel kell folyni, hogy a rész az egésznek szükségképi eredménye legyen és a cselekvő személyek minden lépte a küzdő szenvedélyekből a nélkül következze, hogy a fejlemény elősegítésére, — habár a legodaillóbb és legvalószínűbb — külső ok is járuljon.“ Engedjen meg nekünk a tisztelt referens, de ezen axiomája szerint Othellóban az egész zsebkendői jelenet, mely szükségképen kívül esik az alapgondolat körén, nem drámai indok; pedig ezen külső, vagyis közvetítő cselekvény a féltékenység szenvedélyét, mely mint creolban vagy mulatban már természeténél fogva működött, a tragicus vég tetőpontjára emelte.

A mit referens a lovaglásról mond, az ép oly nevetséges, mintha azt állítaná, hogy a drámai hős-nél a szenvedélyek minden más tulajdonságot megszüntetnek, mert itt a lovaglás csak mint egyéni tulajdonság fordul elő.

Essex grófnál a hadvezérségi képesség nem multhatatlanul szükséges drámai motívumul, de azért a szerzők nem mellőzik, a mennyiben, ha másnak nem is, de legalább lepelül szolgálhat a királyné hajlamának eltakarása.

A romokbani jelenet, mely itt nem mint fő, de szintén csak mint külső ok a már létező bizalmatlanságot, melyet a társalkodónó szított, annyira emeli, eléggé van indokolva a népek babonás hitében és így szerény véleményünk szerint az „egy szegény ifjú története“ igen szép dráma, mely a fentnevezett referenst kivéve, minden aesthetikai műveltséggel bíró embernek tetszeni fog.

Hogy azonban a t. referensnek nem tetszik, azon nem csodálkozunk; mert a ki oly magas polcon áll, hogy Katonának „Bánk bánján“ kívül az egész magyar drámairodalomból még csak egy árva betűt sem lát; a ki Vörösmartyt, Obernyikot, Cakót, Berényit, Szigligetit, Jókait, Dobsát, Tóth Kálmánt,

Telekyt és másokat ignorál, azon nem csodálkozunk, ha Feuilletnek szép műve referens igényeinek színvonalán alul áll.

Az előadás igen sikerült volt és az est dicsősége a Feleki párt illeti.

— Erkel Ferenc jeles dalműve „Bánk bán“ nov. 9-én adatott a nemzeti színházban. „Hunyadi László szerzőjének ezen legújabb művében talán kevesebb az eredetiség, mint az épen nevezett dalműben, mindazáltal tekintetbe véve az instrumentatio ügyességét, a lyrikus és dramatikus elemek valódi zeneköltői felfogását — azon meggyőződéshez kell jutnunk, hogy ámbár „Hunyadi László“-ban több az eredetiség és a változatosság, mégis „Bánk bán“ a zeneértéknek és a zenetudománynak több jeleit adja. Ez különösen az első felvonás végéről és a második felvonás első részéről mondható. A harmadik felvonás, ámbár Hollósy Kornélia éneke a két pásztor fuvolakísérete mellett igen költői, mégis kissé hosszadalmas, a minek a hallgatóság érdekében elejét kellene venni. Az előadást illetőleg Hollósy Kornélia tiszta, szabatos és költői énekét nem magasztalhatjuk eléggé azok ellenében, a kik az ének alatt csak kiabálást szoktak érteni. — Fűrediről (Petur bán) szívesen elmondjuk, hogy egész lélekkel énekelt, és Vörösmarty jeles költeményét az első fölvonásban elég érthetően eldalolta. Ellingernek, ki „Bánk bán“ nehéz és fárasztó szerepében sok erőt és kitartást fejtett ki, némi részben több mérsékletet ajánlhatunk, de egyszersmind azt is tanácsoljuk neki, hogy vegyen néhány leckét az arcjátékból. Hofbauer k. a. (királyné) azon kevés hangot, a melyeken uralkodik, tisztán és erőteljesen adta elő. A zenekar nehéz feladatának dicséretesen megfelelt. — Szerdán: A Ploermöli búcsu“ Meyerbeer-től. E dalmű a híres zeneköltő leggyengébb műveinek egyike, a melyben azonban elég erő rejlik arra nézve, hogy közönségünket tömegestül a színházba csábítsa. A francia chanson és az instrumentatio mesterkéltisége a főszerepet játszik benne, és ha Hollósy Kornélia mint Dinorah nem vinné oly mesterségesen az igazi főszerepet, már sokan kifáradtak volna búcsut járni. — Miért nem adják inkább Meyerbeer költséges nehéz művei helyett, Wagner várva várt nagyobb horderejű, és más minden nagyobb városban tetszéssel fogadott zenekölteményeit *)?

Czeke Sándor.

(H.) Nov. 14-én „Kunok“ Császár Gy. e csi-nos dalműve adatott, melyet nem rég Kirchlehner egy új felvonás hozzáadásával fenyegtetett, — reméljük azonban, hogy a dalművek istenei megör-

*) Engedje meg t. barátunk, hogy ezen indítványát oda módosítsuk, miszerint Mayerbeer mellett Wagner urat is szívesen látjuk, mert ha bár nemis fejtegetjük azt, a kettő között valjon melyik szerzett magának nagyobb érdemet a zenevilágban, de annyit bizvást mondhatunk, hogy közönségünk nem örömet szoknék el a „Hugenották“ nagy szerzőjétől. Egyébiránt erre még visszatérünk.

Szerk.

zendik a Kunokat e toldozástól. Lássuk a mai előadást.

Huber Ida k. a. a szokottnál melegebben énekelt, mi annál is inkább dicséretére válik, mert mint értesültünk, az utóbbi napokban gyöngékedett.

Váry Rezső úr a király szerepében úgy nézett ki, mint egy jó kedvében dúdoló takácsmester.

A 4000 pengő forintos Fektér ur 27. hamis hangot szorított ki egy szuszra. Jövőre tüzetesebben szólunk majd e kitűnő gégeromlott művésztől.

Bignio és Hofbauer k. a. hangjukat ma teljes erőben hallatták.

Közönség a vásárt tekintve nem elég nagy számmal jelent meg, minek okát a repertoire unalmas egyhanguságában keressük.

BUDAI NÉPSZINHÁZ.

November 14-dikén.

Épen két hónapja, hogy a budai magyar népszínház megnyílt.

Részletes bírálgatás, vagy a színre hozott darabok elősorolása helyett, — mit első számunk megjelentéig úgy is meg kellene szakítanunk, — cél szerűbbnek tartjuk e helyütt kissé visszatekinteni a távolabbi, és aztán a közelmúltba.

Midőn a nemzetiségünket megöléssel fenyegető germanisatio mint rozsda minderősebben tovarapódzott a múlt században, honunk józan fiai csak egy sikeres gátot tudtak eléje állítani: saját nemzetiségi érzetünk felébresztését.

E végre csoportosultak nemzeti irodalmunk köré a fáradhatlan úttörők, s e cél elérése léptette életbe az első magyar színészetet.

Báró Orcy László, és az akkori országbíró, gróf Zichy Károly közbenjárása következtében végre valahára 1790. okt. 25-én a budai színpadon ment végbe az első szabályos magyar színi előadás.

1827. aug. 22-kén nyitattott meg a magyar nemz. színház; de a szép kezdet után Budának még mindeddig nem volt állandó színésze, s az „Igazházaiak“ előadása után csak 71. év múlva mondhattuk el: „Az ős fővárosban a magyar színi múzsa állandó lakos lett!“

E színház létrejötté a közadakozásokon s Budaváros hazafias s nagymérvű áldozatkészségén kívül, Molnár György színigazgató érdeme, ki első pendíté meg a budai magyar színház állandósításának eszméjét, s szabadabb mozgásunk idején az első volt, ki az alkalmat felhasználva, a tizenkét évig tartott germanisatio helyébe magyar színművek előadása által mint apostol az édes magyar nyelvet s magyar érzést terjeszteni kezdte.

Az ifjú színház ifjú társaságát első fellépte óta kegyeleletes szeretettel fogadta a budapesti közönség, mintegy jeléül, hogy nemzetisége egyik zálogát, vívmányai egyikét tekinti benne akkor, midőn a kimondott nemzetiségi egyenjogúság dacára, tizenkét éven át annyi kísérlet után sem engedtetett meg lábát a hazai föld központján megvetni.

Molnár, a társulat igazgatója, eddig tevékenységének s tapintatának számos jelét adá, s a kezdet

nehézségeinek ismerése mellett lehetetlen nem méltányolnunk mind az ő, mind igyekező társulata buzgalmát.

A hasonlítgatások s bírálgatásoknak fogunk majd tért találni, ha lapunk rendes folyamába lép; azonban addig sem hagyhatjuk említetlenül e zsenge színháznak a nemzeti színház fölött kivívott azon előnyét, hogy hasonlíthatlanul több új színművet mutatott be a közönségnek ugyanazon idő alatt, mint emez. Molnár 50 darab arany pályadíjt tűzött ki eredeti színművek írására, s ha az eddig előadott pályaművek kevés értékkel bírtak, annak nem ő, sem a társulat, hanem talán eddigi politikai zajjal telt napjaink az oka, melyekben többet foglalkoztunk hazánk jogai, mint az emberi szenvedélyek ecsetelésével.

Molnár új 50 aranyos pályadíjt tűzött ki történeti színművek írására, s azon remény kecséget minket, hogy a mult alakjai csontosabbak lennének, mint sovány népszínműveinek vékonypénzü személyei.

— o — o —

FESTÉSZET.

Bár nem áll a legalsóbb fokon a művészet különböző ágai közt, mégis a festészetnek jutott a legmostohább sors, s kivált hazánkban.

A költő műveit Guttenberg óta ezer meg ezer példányban nyomják, lefordíthatják minden nyelvre, s megismerheti azokat az egész világ. A zenész teremtményeit hangjegyekben sokszorozhatja s terjesztheti szét a világ minden tájkára. A szobrok nyilvános helyeken állanak s évezredek pusztításával dacolnak, s még a plasztikai művészet képviselői, a táncosnők is mint könnyű lepkék berepkedik az egész föld kerektségét, s alig hagynak pontot, hol művészetüket meg ne ismertetnék.

Napjainkban a legműveltebb ember is alig ismeri a világ legjelesebb festészeit Apollodorustól kezdve Delaroche és Horace Vernetig egyébről, mint neveikről s műremekeik tárgyáról, miket látni vajmi ritkán nyílik alkalma.

Igaz, vannak magánépületeken freskók, egyházakban s csarnokokban remek festmények, miket mindenki megtekinthet; de hány embernek van alkalma ma Rómában, holnap Párisban, Berlinben, Drezdában, Münchenben vagy Bécsben megjelenetni, midőn azon gyűjteményt, mely miénk, igénytelen muzeumi képcsarnokunkat is csak oly kevesen s oly fűtőlag látogatják meg?

A korral haladó műveltség a tudománynak úgy, mint a művészetnek minden ágában levő munkéseivel gazdagítani óhajtván ismeretsóvár lelkét — létrehozá a műtárlatokat, hol a közönség időről időre megismerheti az újabban létrehozott

festészeti műveket, mielőtt azok magánosok rejtett birtokába jutnának. Természetesen, a közönség pártolásától s a festészet irányábani műízlésétől függ, hogy az ily tárlatok minél gazdagabbak legyenek.

Lesz még alkalmunk szólni róla, hogy a műtárlatok látogatása által mily kettős cél éretik el: hogy míg ez által a közönség egy részről önmagát emeli, másrészt lendületet ad szép virágzásnak indult festészetünknek.

Hogy azonban a közönség érdekeltséget nyerjen a műtárlat látogatására, véleményem szerint szükséges erre oly kalauz, ki megmutassa, mely művet szemléljünk hosszasan, melyekben vannak oly kincsek, mik az első pillantásra föl nem lelhetők, s melyek azon értéknélküli csehgyémántok, mik csak hatást hajhásznak.

Láttam több, nagyszerű gépgyárat, s míg meg nem mütögtették a részeket, s ezek kapcsolata által az erő óriási kifejlését, az egyszerű szivattyút épen úgy megcsudáltam, vagy ép oly közönyösen néztem meg, mint a legcomplicáltabb gépezetet. Épen úgy vagyunk ezzel a művészetben is.

A mostani tárlat újdonságban s nagyobbyszerű képekben nem igen gazdag, minek oka részint politikai helyzetünk, — mely még ide is benyújtja zárt markában titkot rejtegető kezét, — részint a londoni világkiállításra való készüllet.

Örömmel jegyezhetjük föl, hogy a jövő évi világkiállításon több hazai művésziünk fogja festészetünket képviselni, mint Grimm, Ligety, Locz, Molnár és Thán Mór. Ligety egy nagy keleti tájképen, s Thán „Orlando Furiosoból“ egy jeleneten dolgozik, s mindkettő előlegesen is érdemes a megtekintésre. Kár, hogy magyar tárgyú kép nem igen fog megjelenni a külföldiek előtt.

E tekintetben a külföldi festészek irántunk nagyon előzékenyek, s tőlük e tárlatban is öt magyar tárgyú kép látható, melyek közül Schmidtől Drezdából a 26-dik számú azért nevezetes, hogy Kossúthot ábrázolja, a mint népfölkelésre buzdít. A festész alkalmasint egy garasos litografiáról vette le Kossúth arcképét oly szerencsés sokoldalúsággal, hogy az Széchényihez épen úgy hasonlít, mint Kossúthhoz. A művész úr ezen képe beküldése által épen oly kevésre becsül minket, mint Richter Vilmos Bécsben, ki 18. számú, „Ferro János huszár vitézsége Castel Venzagonál 1859-ben“ című képével tökéletesen megmutatta, hogyan lehet nem vitézkedni.

Thelm Frigyesből Bécsből egy hegedülő cigány van kiállítva, melyből látszik, hogy csinos minta után dolgozott. — Jól esik ezen képek után

Lariss Hermin 28. és 57-ik számú két kis tájképén legeltetni a szemet, melyek ügyes kéz mellett költői lélekről s a természet tanulmányozásáról tesznek tanúságot.

Mielőtt a hazai művekre áttérnék, nem hagyhatom említés nélkül Löffler Lipót 20. és 29-dik számú két kis képét. Az egyik egy fiatal nőt ábrázol, a mint kutyáját tanítja, míg a másik két iskolás gyermeket, midőn a szundikáló kofa előtt kísértetbe hozta őket a kirakott alma. Remek genréképek ezek, Boz Dickens humorával s a legapróbb részletig átgondolt, tiszta kezeléssel. — Ha nem csalódom, Löffler volt az, ki évekkel ezelőtt a lipcei képes újságban rólunk magyarokról igen jó karrikaturákat, de nagyon silány vicceket csinált; de ha ily képek beküldése által mutatja bűnbánatát — örömmel megbocsátunk neki.

A magyarfestészek közül legrégebben van kiállítva Székely Bertalan nagy történeti képe: „II. Lajos testének megtaláltatása“; de e régen kiállított kép is olyan, mint a régi bor — a legjobb. Mint tudjuk, b. Eötvös működik azon, hogy e 2000 tallér árú kép a múzeum számára megvételéssé.

Székely Bertalan úgy mint Madarász Victor, még fiatal, pályája kezdetén levő festész. Legforróbb óhajátunk, hogy azon mértékben haladjanak, mint azt első kiállított műveik után remélhetjük, s ekkor büszke lesz rájuk a hon.

Molnártól csinos keleti tárgyú kép: „Az utazó karaván.“ De ennél sok jobb, eredetibb tárgyú s szebb kivitelű képeket láttunk már tőle. A karavánhoz kötött puszták fogalmát is nagyon szűk határok közé szorítja a nem nagy terjedelmű látkör.

Schäffer Béla, Kis Bálint, Révész György s Ujházi szintén nagyobb képeket állítottak ki. Schäffer mint virág, gyümölcs s ornamentum-festész jeles; szereti a ragyogó színeket s a ragyogó tárgyakat. Megkoszorúzott Széchényije nagy szorgalommal készült mű, de 800 frtot csak az fog érte adni, ki nem érzi a költészet utáni vágyat. — A többi képről csak annyit jegyezhetünk meg, hogy nagyobbak.

A történeti festészet terén új tárggyal lépett fel Orlai: „Kún László udvarával.“ Sok szépség van benne, de sok hiány is, bár üdítő színei, a csoportozat, egyes alakjai, s tárgya a szemlélő véleményét az első pillanatban megvesztegethetik.

Kún László lélektanilag oly erőteljes, mámorában kedves s életerőt lehelő alaknak nem képzelhető. A lábainál heverő nők egyike Madonna lehetne, míg a másik Aspasia utolsó rabnője sem. A környezet a hangulattal meg nem egyezik. Ily jele-

net mellett a serdülő apródokban más lélekállapotnak, más arc- és tagkifejezésnek kell lennie; s a nők, kik az előtért foglalják el? ezekről eszembe jut, midőn egy híres festészt megbízták, hogy fessen egy ördögöt s egy angyalt. Ő mindkettő személyesítésére gyönyörű női alakot festett, — egy alakot, de bizonyára nem egy kifejezéssel! S e mellett ott van a komor arcú főpap, dorgáló ajkakkal, intő kezekkel. Minek az ott? hisz senki sem hallja, látja őt. Pedig őt látni, hallani lehetetlen, de igen is lehető: nem tekinteni rá, s nem akarni őt hallani.

Nagyobb tanulmánynyal, nagyobb lélektani következetességgel és összefüggéssel, ha újra dolgozná e képet, az Orlai egyik legjobb művévé válhatnék.

Szokoly Viktor, *)

PIPEREASZTAL.

HAZAI VISELET.

A kellemes őszi napok a nehéz téli öltönyöket még eddigelé nélkülözhetővé tették ugyan, de mindamellett a délutáni sétáknál már sűrűen kezdenek fölmerülni a prémezett és nemprémezett felöltönyök.

Ez utóbbiak között a „Gizellamente“, minőt mai divatképünk ábrázol, nagy szerepet játszik.

Ezen mente fekete lastingból készül és pannyókára is viselhető.

Az egész mentét szegélyező keskeny bordurnak felső széle kicsipkézett violaszínű posztóval van diszítve.

A zsebek, melyek kényelem tekintetéből vannak alkalmazva, a karmantyukat teszik szükségessé.

A magas dereku ruha zöld selyem szövetből van, melybe az apró virágok sűrűen vannak beszőve.

A kis nemezkalap szélesen van szegélyezve bársonnyal, vagy fekete szalaggal. Hátsó része lehajtható, a mi a toll alkalmazását nagyon könnyíti.

Egy másik igen kedves öltözekekről is kell említést tennünk.

Ezen öltözék szorosan véve csak házi öltözék, de mindaddig, míg a hidegebb időjárás nem makrancoskodik, utcai viseletül is szolgálhat.

Áll pedig ezen öltözet honvédbarna színű (velour uni) sima szoknyából, hasonló pitykés mellénykéből és ugyanilyen szövetű ujjaskából, szintén pitykézve és csipkézett, vörös posztóval diszítve.

*) Lapunk megindulásakor következő jelesebb hazai festészeink művészeti életrajzait kezdjük meg: Barabás, Brocky, Bródszky, Borsos, Györgyi, Haan, Kovács, Ligeti, Molnár, Madarász, Orlai-Petrich, Schaeffer, Székely, Thán, Wágner, Zichy.

A ruha egészen sima és a többi részlettel együttesen nagyon tetszetős.

Ha a szerkesztő a körmömre nem kopintana, én biz elárulnám, hogy ezen öltözék már a rajzoló asztalán van, és legközelebb tisztelt olvasónk ezzel fognak meglepetni; de minthogy a szerkesztői titkokat nem szabad elárulni, én bizony hallgatom. *)

Mielőtt azonban bezárnám jelentésemet, néhány szöveget sorolok elő, melyek a mostani időnyre nagyon alkalmasak.

Ilyenek például: taffetas faconné, taffetas dragué, taffetas quadrillé, taffetas pointillés és taffetas piqué közönségesebb használatra. A két utolsó különösen kiemelendő olcsóságaért.

Finomabb utcai ruhákra használnak: pope-line uni, gros grain uni, gros grain parsemé és velour brillante féle szöveteket.

A színekre nézve figyelmeztetjük t. olvasónkat, hogy a fiatal hölgyek leginkább kék és lilla színeket viselnek és a kevésbé fiatalok a honvédbarnát, minő mai szövetmintánk első száma.

Reggeli pongyolára és zuávingekre különösen ajánlhatók: angol flanelle rayé és quadrillé, mely szövet mindamellett hogy meleg, elég könnyű is. A díszruhákról jövőre.

Ennyit beköszöntésül.

És most, miután szakavatottságomról némi próbát adtam, magyar őszinteséggel kérem fel kegyeteket, hogy azon esetre, ha személyesen nem jöhetnének a fővárosba vásárlás végett, forduljanak hozzám a szerkesztőség útján, és én legcsekélyebb igényeiket is a legnagyobb készséggel teljesítem.

A viszontlátásra

Dunaalföldi Katiuka,

KÜLDIVAT.

Páris, 1861. nov. 10.

A „Tuillériák“ fülkéi még mindig oly üresek, mint valamely európai állam kincstára, a melyre még csak hitelt sem hiteleznek; de nem csoda, mert mióta a politizálás még a hölgyeknél is divattá vált, azóta a divat politikai árucikké fejlődött és mint ilyen többnyire titkosan működik, míg végre valami meglepetéssel lép föl.

Ezen kis bevezetés után láthatja ön, hogy méltóztatik ma szándékomban lenni, hogy nagyon keveset írjak; de nehogy az látszassék, hogy a „dolce far niente“ csábító szelleme lepert meg, némi tudnivalót mégis feljegyzek.

Az, hogy most Párisban szép idő van, az talán nem igen fogja érdekelni olvasóit, de mind-

*) Ha nagysád ily módon hallgat, akkor kevés kilátásunk van a titoktartásra. Egyébiránt se baj! Dánia ügyének eldöntése nem a mi kamráinktól függ.

Szerk.

mellett szükségesnek vélem azt is tudatni, a miből kiviláglik, hogy a téli öltönyök még csak nagyon gyéren szerepelnek. Esténként a sálók, talmák és basquinok mégis szőnyegre kerülnek és ezek között leginkább sujtással himzett posztósálok tűnnek föl.

A cachemir- és bársonysálók szintén láthatók és pedig csipkével, vagy guipurekkel diszítve. A bársonyköpenyegekre még nem került rá a sor.

A posztó és bársonyköpenyeket leginkább sujtással, vagy széles paszománttal diszítik, míg a basquinok többnyire asztrakánnal diszittetnek, vagy pedig ott, a hol varrás van, himeztetnek.

A csipke vagy guipürgallérok lebbentyűsen vannak alkalmazva a köpenyekhez és üveg-máz kapesokkal (agraffe) összeillesztvék.

A feketeselyem ruhák bársony diszitményekkel nagy tetszésnek örvendenek. E napokban azonban láttam egy szürke moire ruhát, melynek alját két sor fennálló, barna ág bársonyból diszíté.

Az ágacsok ferdén voltak alkalmazva és minden ágacska végpontján, hasonszínű gomb nagyon emelte a diszitmény szépségét.

A széles ujjak és a derék ugyanúgy voltak diszítve.

Felöltönyül fekete cachemirsál szolgált, mely kettős guipüredővel és üveg-mázal volt diszítve.

Ezen öltözetet violabarna bársonykalap egészíté ki.

A kalap felett fehér selyemcsipke terült el, míg a többi diszitmény fekete csipkéből és violabarna structollból állott.

Reggeli öltözetül az úgynevezett peignoir (hálóköntös) helyett, most fehér gyapjuszövetből készült alsószoknyát viselnek és ehhez rövid zuáv-kát, mely alatt a vörös ing sok kecsét kölesönöz az egész háziöltözéknek, melyet a nem elegáns világ még utcai öltözkül is használ. Fi done! A fehér szoknyát alól széles, vörös bársonyhajtóka diszíté*).

Záradéku ide jegyzem még a porosz királyné és Mac Mahonné (magentai hercegné) öltözkét, mit azon estélyen viseltek, melyet Mac Mahon herceg a koronázási ünnepély után a porosz uralkodó pár tiszteletére m. hó 29-én Berlinben adott.

A királyné, a ki egy negyed tizenegyre jelent meg a királylyal, fehér csipkeruhát viselt és a fekete sasrend gyémánttal diszített szalag övezte felső derekát (a vállon keresztül).

A háziasszony egyszerű, kék uszályruhát viselt és gyémánt koronát.

A király, a ki a háziasszonyt karon vezette, huszár-egyenruhában volt, a magentai herceg pedig, a ki a királynét vezette karján, tábornagyi diszöltönyében volt. A többiről jövőre.**)

B. Sarolta.

*) Legközelebb képben adjuk ezen szép háziöltönyt.
Szerk.

**) Épen a percben vesszük Székely József barátunk humorisztikus cikkét a „Pipereasztal“ról és csak sajnálkoznunk kell a felett, hogy az elmés cikk elkésett, ha t. i. a jó elkészethet. Szerintünk azonban a jeles elmélkedést lapunk megindulásakor is szívesen vesszük t.

GYÁSZHIR.

Lapunk bezártával vesszük azon szomorító hirt, hogy

SÁROSY GYULA

koszorúzott dalnokunk, f. hó 16-án meghalt!

Még a halhatlanság sem biztosít a halál jégkeze ellen; meg kell halni az élőnek, hogy halva éljen az emlékezetnek. Rózsaági.

Tanulmányok.

A szépség és a szépítés Dr. Pete Zsigmondtól.

I.

Ismeritek-e azon varázshatalmat, mely küdelem nélkül hódít, fényt áraszt szüntelen mint a nap, s dicsőséget arat minden lépten nyomon? Hogy ne ismernétek! Hiszen arcotokról sugárzik le, mozdulataitok tüntetik elénkbe, s miveitek mindig hirdetik. Miért is neveznék nemeteket szépeknek, ha a szépségnek igaz képviselői nem volnátok. A végzet ilyeneknek alkotott, ilyeneknek lenni rendelt, mi természetesb, mint hogy a végzet rendeltetnek megfelelni kötelességtek.

De hát mi tulajdonkép a szépség, s mennyit nyom az erkölcsi mérleg serpenyőjén? Mert míg az élet a legbiztosb utlevél, a legszívélyesb ajánlatként fogadja a szép, a tetszetős alakot, elébe rózsákat hint, s mint önkényt választott királynéját bálványozza, addig a szigorú bölcshiuságnak mondja a szépséget, noha annak látása mégis földeriti komoly arcának szigorát, s iránta való vonzalmának ellenállni alig tud. Már sokszor kinozták magukat a tudósok s bölcselek, hogy a szépség értelmét rövid mondat korlátai közé szorítsák, ezeket azonban, nem levén inyünk szerint, mellőzzük, s a szépet egyszerűen alakifenségnek nevezzük, mely két oszlopon nyugszik, e két oszlopa az összhang — (harmonia) és a tetszetősség. E két kellék nélkülözhetlen a szépségre nézve, mert tetszetősnek kell lennie, bello é quello, che piace; szép az, a mi tetszik, mond az olasz. Ő pedig ért a széphez; de összhangnak is kell lenni, és pedig kétoldalunak, először abban mit szépek nevezünk, másrészt közte és a szépséget felfogó lélek közt, mi nélkül tetszés nem jönne létre.

A szépség ez értelmezéséből akarjuk felada-

olvasóink. Ugyanennyit Lauka Gusztáv barátunk piquant dolgozatára nézve.
Szerk.

tunkat a szépités tanulmányát kimagyarázni, mi önkényt következik. A szépités feladata lesz: létünket és lényegünket, természeti és erkölcsi tulajdonainkat, nem különben eselekvényeinket alaki fönségre emelni, azaz összhangzóvá és tetszetőssé tenni kitelhetőleg.

Titkos vágya ez minden embernek, s talán kizárólagos óhaja az emberiség azon felének, mely a végzettől arra van hivatva, hogy szép legyen, és a melynek — elismerjük — kötelessége, hogy rendeltetésének meg is feleljen.

Hogy a természet önkényt és vadon is természet szép virágot, mindennap és annyszor látjuk; de hogy az ápolás és művelés a természetes szépséget végnélkül képes fokozni, arról is meg vagyunk elégségig győződve. Kertészkedjünk hát az anyatermesztet kertjében, miveljük és ápoljuk testi és lelki, anyagi és szellemi tehetségünk csemetéit.

Zsibvásár.

* (Drága halott!) Egy drezdai fiatal ember beteges anyjával együtt bizonyos ügyben Magyarországra utazott. — Anyja itt időközben elhunyt. A fiu a kedves hamvakat a családi sirboltba akará szállíttatni Szászországba, azonban pénze meglehetősen megfogyván — mivel halottért sokkal többet kell fizetni — anyja holttestét begöngyölve fenyüládába (Verschlag) pakolá, s mint árut adta fel a vasutra a diószeghi állomáson. Az osztrák birodalom határán a láda motozás alá kerülván, feltörtetett, s megtaláltatott benne a halott. Most a fiatal emberen az osztrák vasutttársaság az illető reglement áthágásáért, s a szállítási díj fejében összesen 1847, mond: ezer nyolcz száz negyvenhét forintot követel. Ez is jól fel van taksálva!

* (Német civilisáció.) F. nevű német báróról olvassuk a lipcei lapok egyikében, hogy oly durva és kegyetlen volt, miszerint egyebek közt paripájának — melylyel nagy esztelenül a gőzmozdonyossal akart versenyt futtatni — midőn a szegény kimerülve összedült alatta: vadállati dühében sarkantyújával vagdalá ki szemeit. — Ez embertelen tett oly közroszalást és ingerültséget okozott, hogy a „nemes“ báró ellen a nép törvénszéki büntetést követelt mint állatkinzó ellen. A büntető eljárás meg is kezdetett. — Tör-

tént volna csak ez eset, vagy ehhez hasonló minálunk: hogy trombitálna a Fortschritt!

Jótekonyságok.

— Székely Bertalan „II. Lajos teste megtalálása a mohácsi csata után“ című képének a muzeum részére lehető megvásárlására Kubinyi Ferenc ivén következő adományok folytak be: Kubinyi Ferenc 10 frt, Eötvös József b. 10 frt, Fiáth István, Ónossy Mátyás, Sinics József, Cárán György, Somsich Pál, Zichy Jenő, Abaffy Ágost, Rakovszky Mór, Nagy-Szabó Ignác, Szapáry Gyula gr., Lónyai Gábor, Berényi Ferenc gr., Kandó Kálmán, Rónay Lajos képviselők egyenkint 5 frttal; Hunkár Antal 2 frt, Königmayer és Décsey 1 frttal. — E kép ára 2000 bajor tallér, s az adományok Kubinyi Ágoston muzeumigazgatóhoz küldendők. Adományokat, kézbesítés végett szerkesztőségünk is elfogad.

Ötletszelence.

I.

Sakk-rejtvény.

Lóugrás szerint megfejtendő.

Megfejtési határidő 1862. évi január 10-ike.

t?	ő	i	e	ö	á	ö	i
l	f	a	n	n	r	z	b
gy	E	l	s	n	r	M	m?
ö	e	s	á	gy	t	A	a
i	h	gy	m,	m.-	S	A	ö
n	o	gy	e.	l	r	ez	n.
o	k	o	ö	e	á	a	z
z	a	cz	n	T	o	á	e

Vass Károly. *)

*) A t. megfejtők három rendbeli könyvjutalmat nyernek sorsolás útján. A könyvilletmények egyike Pulszky jeles kétkötetes regénye „A magyar jácobinusok“ leendő, mely most van sajtó alatt. Szerk.

FELELŐS SZERKESZTŐ: RÓZSAÁGI.

KIADÓK: ENGEL és MANDELLO.

NYOMATOTT ENGEL ÉS MANDELLONÁL.

Mutatványszámunk mellékletei: divatkép, szövetminta és lapunk programja.

Temesvárról e hó 9-ikéről írják a S-nynek, hogy hétfőn a Gyárváros g. n. egyesült tem-
ploma előtti téren nagy népcsoportosulás volt, állí-
tólagosan, mert a szerbek a románok iskoláját erő-
hatalommal elfoglalták. Ezen egy vallásfelekezeti
két nemzetiség közt több hónap óta tart e viszály.
Ugyancsak Temesvárott bizonyos A. nevű egyént
kísértek be a városházhoz, ki hamis leveleket készí-
tett, melyek által a megye egyik legtekintélyesebb
férfit igyekezett compromittálni, mintha az őt ösz-
szeesküvésre akarta volna ő Felsége ellen birni.
Ezen általa költött leveleknél fogva aztán mint jó
érelmű alattvaló a köztiszteletű hazafit feladta. De
rajta vesztett a jó madár, mert ő került hűvösre.

Kún sz.-Miklós. Nov. 6. Társaskörünk a
bekövetkezett komor őszi napok beálltával leginkább
kévéházunkban özpontosul, mely zárt társaskörünk
hiányában egyedüli gyűlőhely.

Az ipar méltánylása tekintetéből említésre
méltónak tartjuk jeles és ügyes iparosunk, Tormási
Sándor lakatos mester azon ügyességét, melysze-
rint saját találmánya után városunkban egyes egyé-
nek által készítettő u. n. szivattyus kutakhoz oly
gépezetet alkalmaz, melylyel a vizet szerencsétlen
tűzveszély alkalmával a körülálló épületekre tetszés
szerint a legnagyobb célszerűséggel lehet fecs-
kendezni. Szemtanúk valánk egy próbatételnél, s
tapasztaltuk, miszerint a gépezet általi víznyomás
oly erős, hogy a távolabb eső szomszédok házai is
befecskendezhetők, de alkalmas ez főleg a közeleső
kertek öntözésére is. Bátrak vagyunk figyelmébe
ajánlani ez új szerkezetű kútat minden módosabb
gazdának, mivel mindamellett, hogy célszerűsége-
nél fogva igen sokat ér, alig kerül többbe, mint a
közönséges s könnyen romolható szivattyus kutak.

Utcaink rettentő sárosak ; ideje volna, hogy
egyszer valahára a nemes tanács becses figyelmét
a járdák készíttetésére is kiterjesztené; ez által
csak a közügynek és a sötét éjszakákoni biztosabb
járhatásnak tenne jó szolgálatot.

Végül nem hagyhatom megemlítés nélkül
azon szárnyaló hirt, mely szerint városunk némely
hölgye műkedvelői előadást tervez, melyben a férfi-
szerepeket is nők fognák vinni. Mi e hirben nem
hiszünk, már csak azért sem, mert hisz úgy is elég
hölgy visz férfiszerepet — o t t h o n !

B. K.

Szarvason e hó 3-án volt bíróválasz-
tás, mely alkalommal ezen állásra egyhangúlag
gróf Bolza István választott meg. A derék gróf
azon megjegyzéssel foglalta el székét, a mit
Kisfaludi Károly mondott, hogy: „Minden pá-
lya dicső, ha belőle hazádra derül fény.”

Fókánban (Oláhország) az ottani kór-
ház főorvosának Oroszhegyi Józsa író, s a forra-
dalom alatt guerillavezér, neveztetett ki. — Ugyan-
csak a kórház gondnoka is magyar ember, Domsa
nevű, ki Egyiptomot, Nubiát már ötször bejárta,
Kairóból a pusztákon keresztül mezitláb Jeruzsá-
lembe zárandokolt, s bejárta minden úti költség
nélkül Görög- és Törökországot. Domsa kalandjait
s úti tapasztalatait leírni is szándékozik, mi minden-
esetre élvezetes olvasmányul fog szolgálni.

Szerk. és bizományi távirda.

— *Konstantinápolyba.* V. Árminnak. Le-
veledet, s a csomagot várom, s magán úton irandok.

— *Genua.* Levelét megkaptuk. Lapunk szá-
mára alkalmas küldeményeket kérünk.

— *N. Tapolcsán.* Adj jelet létezésedről.

— *Bukarestbe.* K. F.-nek. Levelét vettük ;
ígérete beváltását várjuk.

— *Nyíregyház.* H. M. urhölgynek. Ugy lát-
szik, nagysád szorgalmasan olvasta Bolond-Miskát
és azért kíváncsi annak vonásait ismerni, kinek oly
kedélyes komája van, mint Kipfelhauser Adolf. Örü-
lünk azonban, hogy nagysáddal találkoztunk, mert
midőn becses sorait kaptuk, Tóth Kálmánt már raj-
zolták, és így lapunk első számával B. M. a mi ud-
vözetünket is elviszi kegyednek.

— *Győr.* K. F. kisasszonynak. Reméljük, hogy
nagysád a zuávinggel sokkal jobban lesz megelé-
gedve, mint a kívánt fehér corsettel, mely a célnak
meg nem felel. Ha azonban tévedtünk, tessék visz-
szaküldeni és divattudósítónknak akarata szerint fog
eljárni.

— *Háan Rezsőnek.* Levelét úgy, a mint írva
volt, nem adhattuk, másként pedig nem értünk célt.
Sajnos, hogy úgy van, de ki tehet arról, hogy hi-
deg szél fuj amonnan túl a partról.

H I R D E T É S E K.

Alter Antal divattárában a megmaradt francia köpenykék és nagyobb kö-
penyek feleáron kaphatók. Megrendelések valamint ezekre, úgy más árucikkekre
levelezés útján is elfogadtatnak, és pontosan teljesíttetnek.

Előfizetési felhívás

„G O M B O S T Ű“

című szépirodalmi, társaséleti és divatközlönyre.

Megjelenik

kétszer hetenkint, u. m. szerdán és szombaton.

Két nagy iv gazdag tartalommal és hónaponként 2 — 3 értékes műmelléklettel, vagyis évenként 12—14 elegáns divatképpel és

tizenkét művészileg készült arcképpel.

A lap ára: egész évre **csak 12 ft.**, félévre **6 ft.** és évnegyedre **3 ft.**
Gyűjtők 8 egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldányban részesülnek.

A lap szellemi felosztása következő:

1. „Költői füzer“ hol a nemes költészet terményei gyönyörködtetik az olvasót.
 2. „Irányszék“ a társadalom és a közintézetek köréből.
 3. „Hircsarnok“ ujdonságok számára.
 4. „Elbeszélések tára.“ E tért a szépirodalom kötetlen munkái foglalják el.
 5. „Irodalmi kistűkör.“ Szépműtani értekezések, bírálatok és irodalmi vállalatok szemléje.
 6. „Társalgó terem.“ Itt a társadalmi mozgalmak könnyű, mulattató és itt-ott csipős módon fognak feljegyeztetni.
 7. „Művészet.“ E rovatban minden művészet bir ugyan polgárijoggal, de első helyet foglal a színművészet, melyre különös gondot fogunk fordítani, az olvasók és a színészet érdekében.
 8. „Pipereasztal.“ Igyekezni fogunk, hogy ezen rovat raktárából a készletek ki ne fogyjanak, és hogy a mi viseletünk szépsége annál jobban kitűnjék, minden héten terjedelmes szemlét tartunk a küldivat felett.
 9. „Tanulmányok.“ melyekben többnyire az életiskolának hasznos tapasztalatai fordulnak elő.
 10. „Jótekonyságok.“ mely rovatban minden, az emberiség javára és közcélokra tett adakozás meg fog említettetni.
 11. „Zsibvásár.“ melyen nem csupán hazai, hanem világi termékek is kaphatók olcsó pénzen, a menyiben a lapnak ára egész évre 12 ft.; — fél évre 6 ft.; — és évnegyedre 3 ft.
- Tessék már most kiszámítani, hogy mi esik abból a zsibvásárra, midőn a lap „kétszer jelenik meg hetenként oly bő tartalommal és melléklettel.
12. „Ötletszelence“ vagy szőrejtvények és talányok.
 13. „Vidéki levelező.“ melynek betöltésére ezennel felkérjük t. ügybarátainkat.
 14. „Szerkesztői és bizományi távirat.“
 15. „Hirdetések.“

Pest, 1861. évi november 15.

Rózsaági Antal,
felelős szerkesztő.

Engel és Mandello,
kiadók.

Előfizetési felhívás!

„A MAGYAR JAKOBINUSOK“

című kétkötetes regényre.

Midőn

PULSZKY FERENC

regénye Benicky Emil által fordított magyar kiadására vállalkoztunk, különösen azon indokból tevők, hogy e jeles mű minél nagyobb körben terjedjen el, és általa hazai irodalmunk egy oly művel szaporodjék, melynek olvasása nemcsak mulatságul szolgál, de a történeti tények, a politikai viszonyok akkori állapotára is fényes világot vet.

A regény a Martinovics összeesküvését tárgyazza. Személyei Martinovics, Lackovics, Hajnócy, Zsigray, Kazinczy, Szolarcsek, s többen, kiket jellemzősárg és a szabadsági eszmék érti szent lelkesülés vezetett egész a vérpadig.

E mű érdekessége remélteti velünk, hogy a magyar olvasóközönség gyakran tapasztalt pártfogását nem vonja meg.

A mű már sajtó alatt van, s első kötete már megjelent, a második kötet december 15-ig meg fog jelenni. Előfizetési ár 2 ft. 50 kr.

Minden nyolcat gyűjtőnek egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Kelt Pesten, október 28-kán 1861.

ENGEL és MANDELLO
nyomdatulajdonosok és kiadók.